

Voerefficiency, meer dan alleen voeradvies

Judith Waninge

JAN VAN MIDDELAAR

Met een goede VE is geld te verdienen.

In de varkens- en pluimveector is 'voerefficiency' al een bekend kengetal. Nu is het de beurt aan de melkveehouderij, aldus Jan van Middelaar, adviseur management en strategie bij PPP-Agro Advies. Het kengetal voerefficiency geeft aan hoeveel kilo's meetmelk er geproduceerd worden van 1 kilogram droge stof van het totale rantsoen. Het kengetal voerefficiency (VE) maakt het voor een melkveeadviseur mogelijk om melkveebedrijven onderling te vergelijken en melkveehouders meer inzicht te geven in het (voer) management door met gelijkblijvende voerkosten meer melk en dus efficiënter te produceren.

Vooraf met 2015 in het achterhoofd, met groeiende bedrijfsgroottes, sterk stijgende voerprijzen en fluctuerende melkprijzen is het van belang dat koeien efficiënt met voeding omgaan. In Amerika wordt het kengetal VE al veel langer gebruikt. "Op grote melkveebedrijven waar het meeste voer wordt aangekocht, wordt wekelijks met het kengetal voerefficiency gewerkt, puur om te monitoren of er voldoende rendement is", aldus Van Middelaar. In Nederland bestaan er grote verschillen in VE op melkveebedrijven. De oorzaak ligt voor een gedeelte in het rantsoen, maar ook andere factoren hebben zeker invloed op het kengetal. Grofweg zijn er vier categorieën die invloed hebben op de VE: niet alleen de factor voer, maar ook het management van de boer en de dier- en omgevingsgebonden factoren zijn van grote invloed.

Berekening VE

In tabel 1 zien we de streefwaarden van de verschillende productiegroepen. Van de melkgevend dieren zien we een variatie van 1,1 tot 1,65 (kg meetmelk/kg ds rantsoen). Van Middelaar geeft

aan dat we grofweg kunnen aanhouden dat een resultaat boven 1,40 goed is. Hoe hoger de VE, hoe minder voer er nodig is om een liter melk te produceren. Afhankelijk van het productiestadium teren de melkkoeien in boven 1,65, en onder 1,1 vervetten de dieren, wat weer ten koste gaat van de gezondheid van de koeien. Een klein verschil in VE kan al duizenden euro's schelen. Dat is mede afhankelijk van de voerprijs en de waardering van het eigen ruwvoer (zie tabel 2). Bij een hogere melkproductie per koe is het makkelijker om hoger te scoren. Het betekent echter ook dat bedrijven met een bewust lagere melkproductie (dubbeldoeldieren, meer natuurbeheer in de bedrijfsvoering) met een lagere VE tevreden moeten en kunnen zijn. Zij halen rendement uit andere bedrijfsonderdelen.

Om het VE-kengetal goed te kunnen berekenen, is het van belang dat de veehouder weet wat er aan de koeien gevoerd wordt. Alle opgenomen voeders worden omgerekend naar kg drogestof (ds) en in verhouding gezet met alle geproduceerde kg meetmelk (4% vet, 3,30% eiwit). Restvoer en overige melk moeten dus ook geteld worden. Een goede, geijkte weeginstallatie is ook noodzakelijk om een betrouwbaar VE-kengetal te krijgen, aldus Van Middelaar.

Beste rantsoen

Bij varkens en pluimvee is een goed rantsoen vaak 'eenvoudig' te berekenen, doordat alle dieren in hetzelfde productiestadium zitten. Bij melkkoeien ligt dit anders. Een net afgekalfde koe staat vaak naast een oudmelkte koe aan het voerhek. Daarnaast bestaat een groot aandeel van het rantsoen van de melkkoe uit ruwvoer, en de ondernemer is ook deels afhankelijk van de regio en de oogstomstandigheden.

Toch kan een veehouder bij de keuze van ruwvoer meer rekening houden met de verteerbaarheid van de verschillende rassen. Middelaar geeft aan dat de NDF-verteerbaarheid een belangrijk kengetal is, dat dit jaar helaas van de maisrassenkeuzelijst is verdwenen. 1% betere NDF-verteerbaarheid geeft 0,1 kg ds hogere voeropname en 0,2 kg meer meetmelk. Een VE van 2 dus. Om een goed rantsoen te maken, is het verstandig om de veehouder een uitgebreide kuilanalyse te laten maken. Van Middelaar krijgt vaak de vraag wat nu het beste rantsoen is voor een goede VE. Helaas is daar geen simpel antwoord op te geven, omdat er geen algemeen advies voor heel Nederland is te geven. In Zuid-Nederland bestaat het rantsoen voor een groot gedeelte uit mais, terwijl in Friesland minder maai wordt verbouwd. Vraag

andere sterk afhankelijk van de verschillen in conditiescore die optreden. Voer eerst omzetten in reserves en deze daarna weer omzetten in melk is erg inefficiënt. Een duidelijke maat is er wel te geven bij celgetalverschillen. Een koppel koeien met een celgetal van 300.000 produceert per koe per dag 2 kg melk minder dan bij een celgetal van 100.000. Bij 28 en 30 kg melk is dat ruim 7 procent meer melk van hetzelfde voer. De VE gaat dan omhoog van bijvoorbeeld 1,35 naar 1,44.

Welke adviseur en veehouder

Het kengetal VE zal vooral een algemeen kengetal voor de boer moeten worden, aldus Van Middelaar, en is niet voor elke adviseur geschikt. Rekenen met VE is geschikt voor de allround

'EEN ALGEMEEN RANTSOEN VOOR EEN GOEDE VE BESTAAT NIET'

tien adviseurs om een rantsoen en je krijgt tien goede, maar wel verschillende rantsoenadviezen. Leg een van die adviezen neer bij tien verschillende veehouders en je krijgt tien verschillende resultaten. Dit bewijst dat het totale management op het melkveebedrijf belangrijk is voor de VE. Zo heeft een goed rantsoen invloed op de gezondheid en vice versa. Volgens Van Middelaar zijn vruchtbaarheid en gezondheid het meest van invloed op de VE. Een goede vruchtbaarheid geeft toch telkens weer een hogere melkproductie. Een goede maat voor de invloed van vruchtbaarheid op de VE is er echter niet. Dit is onder

adviseur die een langetermijnrelatie heeft met de klant en echt voor het rendement van de veehouder gaat. De adviseur zal het bedrijf kritisch moeten beoordelen en kijken welke factoren daar van invloed zijn en het bedrijf hierop beoordelen. De adviseur moet dus kritiek kunnen uiten op bijvoorbeeld de tussenkalftijd of de conditie van de koeien, maar ook het lef moeten hebben om expertise in te schakelen voor 'probleemgebieden' waar hij of zij geen of onvoldoende verstand van heeft. Tot slot geeft Van Middelaar aan dat het kengetal voor alle bedrijven interessant is, maar speciaal voor intensieve melkveebedrijven die veel voer moeten aankopen of voor extensieve bedrijven die een alternatief hebben voor de grond. De uitdaging voor de adviseur is om het totaalmanagement van het bedrijf op een hoger peil te krijgen. Samen met de voerefficiency stijgt dan ook het rendement via gezondheid en omzet en aanwas.

Tabel 1

Streefwaarden VE (voerefficiency)

Groep	Dagen in lactatie	VE
1 groep, alle koeien	150 – 225 dgn	1,22 – 1,65
Vaarzen	< 90 dgn	1,3 – 1,48
Vaarzen	> 200 dgn	1,05 – 1,22
2e kalfs	< 90 dgn	1,4 – 1,7
2e kalfs	> 200 dgn	1,13 – 1,3
Opstartgroep	< 21 dgn	1,13 – 1,4
Probleemkoeien	150 – 225 dgn	< 1,13

Tabel 2

Voorbeeld Effect VE (voerefficiency)

Bij een voeropname totaal 21 kg DS / € 4,20 en voerkosten: 20 ct / kg DS is het effect VE + / - 0,1:

- Bedrijf 800.000 kg melkproductie
- VE 1,35 → 592593 kg DS → € 118.519
- VE 1,45 → 551724 kg DS → € 110.345

Verskil bij 800.000 kg melk: € 8.174,-
Effect 0,1 VE / 100.000 kg melk: € 817,-

Agenda

Fiscaal Agrarisch Recht

Studiemiddag actuele fiscale onderwerpen

Datum: 10-10-2012

Tijd: 12.00 - 17.15 uur

Locatie: Hof van Wageningen, Wageningen

Kosten: € 420 excl. btw. Voor leden van de

Nederlandse Vereniging van Rentmeesters

en leden van de Vereniging voor Agrarisch

Recht zijn de kosten € 405 excl. btw.

Meer informatie: www.iar.nl

LIV Hardenberg

Landbouwbeurs voor de intensieve sector

Datum: 23-10-2012 t/m 25-10-2012

Locatie: Evenementenhal Hardenberg

Kosten: € 20

Meer informatie: www.evenementenhal.nl

Food Valley Expo 2012

Voor en door vertegenwoordigers uit de internationale agrifoodsector; bedrijfsleven, kennisinstellingen, overheid en intermediaire organisaties.

Datum: 25-10-2012

Tijd: 09.00 - 17.30 uur

Locatie: Hotel & Congressentrum Papendal,

Arnhem

Kosten: € 200 excl. btw.

Meer informatie: www.foodvalleyexpo.nl

Rundvee Vakdagen

Landbouwbeurs voor de rundveehouderij

Datum: 30, 31 oktober en 1 november

Locatie: Hardenberg

Kosten: € 20

Meer informatie: www.evenementenhal.nl